

Farstaviken - Interpellation från miljöpartiet

Miljöpartiet har genom motion föreslagit följande:

- att utsläppet genom röret vid Oxstallet vid Farstaviken omgående regleras så att nivåerna av tungmetaller i vattnet inte överstiger kommunens dagvattenpolicy;
- att en utredning omgående genomförs för att utvärdera om det finns ytterligare andra större orsaker till utsläpp av föroreningar till Farstaviken och att åtgärder omgående tas för att minska tillförseln av gifter
- att en ansvarsutredning kring föroreningarna i Farstaviken omgående görs
- att processen med att rena Farstaviken påbörjas och att bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden omgående tar fram förslag på bästa metod för att rena Farstaviken tillsammans med en kostnadsuppskattning och en tidsplan.

Svar:

Farstaviken har utsatts för föroreningar från fler olika källor och verksamheter. Föroreningshalterna i Farstaviken har sitt ursprung i den industri som historiskt legat i Gustavsberg då miljöfrågor inte var högt upp i prioriteringsordningen. Ekbackstippen, varifrån lakvatten i nuläget släpps ut i Farstaviken, anlades på 1940-talet.

Viken har tidigare utgjort recipient för avloppsvatten, både från samhälle och från porslinsfabriken som låg i Gustavsberg. Det tillkommer även föroreningar från dagvatten och från grundvatten som för med sig föroreningar från förorenad mark i området. Vattnet är även påverkat av båtverksamhet. Lakvatten från Ekbackstippen är ytterligare en källa. Ekbackstippen var från början en hushållsdeponi som anlades på 1940-talet. Sedan 1967 har det varit en industrideponi för porslinsfabriken. Avfall som deponerats är bl.a. avvattnat slam, gips- och plastformar och porslin.

Nuläge (ca 2003-2018):

Verksamhetsutövaren fick avslag på ansökan om att fortsätta deponera avfall år 2003 och ansökte då hos Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) om att avsluta deponin genom övertäckning.

Länsstyrelsen i Stockholms län var ansvarig för övertäckningen av deponin och lämnade sedan över ärendet till Värmdö kommun år 2016. En fastighet i anslutning till deponin var då ännu inte sanerad, bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade om övertäckning av fastigheten i juni år 2017. Denna pågår just nu och kommer att vara färdigställd under maj månad i år.

Övertäckningen var klar år 2012 och länsstyrelsen godkände övertäckningen år 2015. De lämnade sedan över ärendet till bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden (BMH) som nu har tillsynsansvaret. Den så kallade expansionstomten är en förorenad fastighet i anslutning till fastigheten där Ekbackstippen ligger. Det är oklart om det är en del av den tidigare deponin eller inte, men det har samma typ av föroreningar. Det var tänkt att man skulle sanera fastigheten (schaktning) och sedan exploatera den. Detta har dock ändrats och verksamhetsutövaren ansökte om övertäckning hos BMH år 2015 och beslut om detta fattades i juni år 2016. Övertäckningen kommer att vara klar ca maj år 2018.

Bild:

Bild: Blå ruta = Ekbackstippen, fastighet Gustavsberg 1:457.
Gul ruta = expansionstomten, fastighet Gustavsberg 1:456.

Det fastställda beslut som finns i nuläget innebär att det lakvatten som släpps ut från Ekbackstippen ska ha en färdig rening senast år 2019. Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden har bedömt att det är lämpligt att invänta övertäckningen av den intilliggande fastigheten för att se vilken effekt det har på det utgående vattnets volym och föreningsinnehåll. Övertäckningens konstruktion är sådan att endast 50 l/m² per år kan tränga igenom. I nuläget står en del av fastigheten öppen för nederbörd, varav det antas bli skillnad i lakvattenflödena. Det är viktigt att reningen anpassas efter det faktiska behovet och att det blir rätt teknik. I nuläget rinner även dikesvatten från omgivningen ner i lakvattenledningen, vilket kan påverka utsläppets sammansättning.

De riktvärden som finns i dagvattenpolicyn är enligt nämnden inte tillämpliga på lakvattenutsläpp, det är två skilda typer av vatten. Enligt det fastställda beslut som finns ska lakvattnet efter rening inte påverka Farstavikens vatten eller sediment negativt. Det behöver göras en utredning och beräkning för att få fram lämpliga riktvärden specifikt för Farstaviken, det bör inte användas generella riktvärden. Nämnden vidhåller därmed sin ståndpunkt frågan gällande när reningen ska vara i bruk.

Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden har tillsynsansvar för miljöfarliga verksamheter och i detta fall utsläppet från Ekbackstippen. När det gäller efterbehandling av förorenade områden så ligger inom nämndens tillsynsområde att utreda ansvarsfrågan. Inom arbetet med ansvarsfrågan skulle även andra eventuella föroreningskällor kunna utredas. Dock ligger det inte ansvaret för att ta fram förslag på efterbehandlings- och kostnadsförslag för detta hos bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden. Efter en avslutad ansvarsutredning är det den juridiska person som bedöms vara ansvarig som ska utföra efterföljande utredningar.

Då efterbehandling av Farstaviken är på en mycket omfattande skala så behöver framtida arbete med både med ansvarsfrågan och en plan för efterbehandling göras mycket noggrant och inte forceras fram.

Framtid

BMH kommer att ta prover i Farstaviken då det varit stor oro bland de som badat i viken. Det som kommer att provtas är metaller och bakterier och proverna kommer att tas där medborgare enligt uppgift badar.

Det finns en sida med frågor och svar som kommer att uppdateras när vi får nya uppgifter eller om det kommer in liknande frågor från medborgare som är bra att lyfta. <http://www.varmdo.se/fragoromfarstaviken>

Arbetet med övertäckningen av expansionstomten beräknas vara klart i maj. Verksamhetsutövaren kommer att kontaktas efter detta för att sätta upp en planering för vad som behöver göras för att kunna bedöma reningsbehovet. Ärendet gällande den trasiga delen av ledningen kommer som tidigare nämnts att tas upp i BMH den 24 april.

Det ska tillsättas en styrgrupp med Villeroy & Bosch, JM som markägare och eventuellt fler verksamhetsutövare för bergkrossningen för att sätta upp en plan för hantering av berget, metallerna, dagvattnet och lakvattnet.